

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1979 Nr. 20

A. TITEL

*Overeenkomst inzake de internationale aansprakelijkheid
voor schade veroorzaakt door ruimtevoorwerpen;
Londen/Moskou/Washington, 29 maart 1972*

B. TEKST ¹⁾**Convention on International Liability for Damage caused
by Space Objects**

The States Parties to this Convention,

Recognising the common interest of all mankind in furthering the exploration and use of outer space for peaceful purposes,

Recalling the Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies,

Taking into consideration that, notwithstanding the precautionary measures to be taken by States and international intergovernmental organisations involved in the launching of space objects, damage may on occasion be caused by such objects,

Recognising the need to elaborate effective international rules and procedures concerning liability for damage caused by space objects and to ensure, in particular, the prompt payment under the terms of this Convention of a full and equitable measure of compensation to victims of such damage,

Believing that the establishment of such rules and procedures will contribute to the strengthening of international co-operation in the field of the exploration and use of outer space for peaceful purposes,

Have agreed on the following:

Article I

For the purposes of this Convention:

(a) The term "damage" means loss of life, personal injury or other impairment of health; or loss of or damage to property of States or of persons, natural or juridical, or property of international intergovernmental organisations;

(b) The term "launching" includes attempted launching;

(c) The term "launching State" means:

- (i) a state which launches or procures the launching of a space object;
- (ii) a State from whose territory or facility a space object is launched;

---

¹⁾ De Russische, de Spaanse en de Chinese tekst zijn niet afgedrukt.

Convention sur la responsabilité internationale pour les dommages causés par des objets spatiaux

Les Etats parties à la présente Convention,

Reconnaissant qu'il est de l'intérêt commun de l'humanité tout entière de favoriser l'exploration et l'utilisation de l'espace extra-atmosphérique à des fins pacifiques,

Rappelant le Traité sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la Lune et les autres corps célestes,

Tenant compte de ce que, malgré les mesures de précaution que doivent prendre les Etats et les organisations internationales intergouvernementales qui se livrent au lancement d'objets spatiaux, ces objets peuvent éventuellement causer des dommages,

Reconnaissant la nécessité d'élaborer des règles et procédures internationales efficaces relatives à la responsabilité pour les dommages causés par des objets spatiaux et d'assurer, en particulier, le prompt versement, aux termes de la présente Convention, d'une indemnisation totale et équitable aux victimes de ces dommages,

Convaincus que l'établissement de telles règles et procédures contribuera à renforcer la coopération internationale dans le domaine de l'exploration et de l'utilisation de l'espace extra-atmosphérique à des fins pacifiques,

Sont convenus de ce qui suit:

Article premier

Aux fins de la présente Convention,

a) Le terme „dommage” désigne la perte de vies humaines, les lésions corporelles ou autres atteintes à la santé, ou la perte de biens d'Etat ou de personnes, physiques ou morales, ou de biens d'organisations internationales intergouvernementales, ou les dommages causés auxdits biens;

b) Le terme „lancement” désigné également la tentative de lancement;

c) L'expression „Etat de lancement” désigne:

- i) un Etat qui procède ou fait procéder au lancement d'un objet spatial;
- ii) un Etat dont le territoire ou les installations servent au lancement d'un objet spatial;

(d) The term "space object" includes component parts of a space object as well as its launch vehicle and parts thereof.

Article II

A launching State shall be absolutely liable to pay compensation for damage caused by its space object on the surface of the earth or to aircraft in flight.

Article III

In the event of damage being caused elsewhere than on the surface of the earth to a space object of one launching State or to persons or property on board such a space object by a space object of another launching State, the latter shall be liable only if the damage is due to its fault or the fault of persons for whom it is responsible.

Article IV

1. In the event of damage being caused elsewhere than on the surface of the earth to a space object of one launching State or to persons or property on board such a space object by a space object of another launching State, and of damage thereby being caused to a third State or to its natural or juridical persons, the first two States shall be jointly and severally liable to the third State, to the extent indicated by the following:

(a) If the damage has been caused to the third State on the surface of the earth or to aircraft in flight, their liability to the third State shall be absolute;

(b) If the damage has been caused to a space object of the third State or to persons or property on board that space object elsewhere than on the surface of the earth, their liability to the third State shall be based on the fault of either of the first two States or on the fault of persons for whom either is responsible.

2. In all cases of joint and several liability referred to in paragraph 1 of this Article, the burden of compensation for the damage shall be apportioned between the first two States in accordance with the extent to which they were at fault; if the extent of the fault of each of these States cannot be established, the burden of compensation shall be apportioned equally between them. Such apportionment shall be without prejudice to the right of the third State to seek the entire compensation due under this Convention from any or all of the launching States which are jointly and severally liable.

d) L'expression „objet spatial” désigne également les éléments constitutifs d'un objet spatial, ainsi que son lanceur et les éléments de ce dernier.

Article II

Un Etat de lancement a la responsabilité absolue de verser réparation pour le dommage causé par son objet spatial à la surface de la Terre ou aux aéronefs en vol.

Article III

En cas de dommage causé, ailleurs qu'à la surface de la Terre, à un objet spatial d'un Etat de lancement ou à des personnes ou à des biens se trouvant à bord d'un tel objet spatial, par un objet spatial d'un autre Etat de lancement, ce dernier Etat n'est responsable que si le dommage est imputable à sa faute ou à la faute des personnes dont il doit répondre.

Article IV

1. En cas de dommage causé, ailleurs qu'à la surface de la Terre, à un objet spatial d'un Etat de lancement ou à des personnes ou à des biens se trouvant à bord d'un tel objet spatial, par un objet spatial d'un autre Etat de lancement, et en cas de dommage causé de ce fait à un Etat tiers ou à des personnes physiques ou morales relevant de lui, les deux premiers Etats sont solidairement responsables envers l'Etat tiers dans les limites indiquées ci-après:

a) si le dommage a été causé à l'Etat tiers à la surface de la Terre ou à un aéronef en vol, leur responsabilité envers l'Etat est absolue;

b) si le dommage a été causé à un objet spatial d'un Etat tiers ou à des personnes ou à des biens se trouvant à bord d'un tel objet spatial, ailleurs qu'à la surface de la Terre, leur responsabilité envers l'Etat tiers est fondée sur la faute de l'un d'eux ou sur la faute de personnes dont chacun d'eux doit répondre.

2. Dans tous les cas de responsabilité solidaire prévue au paragraphe 1 du présent article, la charge de la réparation pour le dommage est répartie entre les deux premiers Etats selon la mesure dans laquelle ils étaient en faute; s'il est impossible d'établir dans quelle mesure chacun de ces Etats était en faute, la charge de la réparation est répartie entre eux de manière égale. Cette répartition ne peut porter atteinte au droit de l'Etat tiers de chercher à obtenir de l'un quelconque des Etats de lancement ou de tous les Etats de lancement qui sont solidairement responsables la pleine et entière réparation due en vertu de la présente Convention.

Article V

1. Whenever two or more States jointly launch a space object, they shall be jointly and severally liable for any damage caused.

2. A launching State which has paid compensation for damage shall have the right to present a claim for indemnification to other participants in the joint launching. The participants in a joint launching may conclude agreements regarding the apportioning among themselves of the financial obligation in respect of which they are jointly and severally liable. Such agreements shall be without prejudice to the right of a State sustaining damage to seek the entire compensation due under this Convention from any or all of the launching States which are jointly and severally liable.

3. A State from whose territory or facility a space object is launched shall be regarded as a participant in a joint launching.

Article VI

1. Subject to the provisions of paragraph 2 of this Article, exoneration from absolute liability shall be granted to the extent that a launching State establishes that the damage has resulted either wholly or partially from gross negligence or from an act or omission done with intent to cause damage on the part of a claimant State or of natural or juridical persons it represents.

2. No exoneration whatever shall be granted in cases where the damage has resulted from activities conducted by a launching State which are not in conformity with international law including, in particular, the Charter of the United Nations and the Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies.

Article VII

The provisions of this Convention shall not apply to damage caused by a space object of a launching State to:

(a) nationals of that launching State;

(b) foreign nationals during such time as they are participating in the operation of that space object from the time of its launching or at any stage thereafter until its descent, or during such time as they are in the immediate vicinity of a planned launching or recovery area as the result of an invitation by that launching State.

Article V

1. Lorsque deux ou plusieurs Etats procèdent en commun au lancement d'un objet spatial, ils sont solidairement responsables de tout dommage qui peut en résulter.

2. Un Etat de lancement qui a réparé le dommage a un droit de recours contre les autres participants au lancement en commun. Les participants au lancement en commun peuvent conclure des accords relatifs à la répartition entre eux de la charge financière pour laquelle ils sont solidairement responsables. Lesdits accords ne portent pas atteinte au droit d'un Etat auquel a été causé un dommage de chercher à obtenir de l'un quelconque des Etats de lancement ou de tous les Etats de lancement qui sont solidairement responsables la pleine et entière réparation due en vertu de la présente Convention.

3. Un Etat dont le territoire ou les installations servent au lancement d'un objet spatial est réputé participant à un lancement commun.

Article VI

1. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 du présent article, un Etat de lancement est exonéré de la responsabilité absolue dans la mesure où il établit que le dommage résulte, en totalité ou en partie, d'une faute lourde ou d'un acte ou d'une omission commis dans l'intention de provoquer un dommage, de la part d'un Etat demandeur ou des personnes physiques ou morales que ce dernier Etat représente.

2. Aucune exonération, quelle qu'elle soit, n'est admise dans les cas où le dommage résulte d'activités d'un Etat de lancement qui ne sont pas conformes au droit international, y compris, en particulier, à la Charte des Nations Unies et au Traité sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la Lune et les autres corps célestes.

Article VII

Les dispositions de la présente Convention ne s'appliquent pas au dommage causé par un objet spatial d'un Etat de lancement:

a) aux ressortissants de cet Etat de lancement;

b) aux ressortissants étrangers pendant qu'ils participent aux opérations de fonctionnement de cet objet spatial à partir du moment de son lancement ou à une phase ultérieure quelconque jusqu'à sa chute, ou pendant qu'ils se trouvent à proximité immédiate d'une zone envisagée comme devant servir au lancement ou à la récupération, à la suite d'une invitation de cet Etat de lancement.

Article VIII

1. A State which suffers damage, or whose natural or juridical persons suffer damage, may present to a launching State a claim for compensation for such damage.

2. If the State of nationality has not presented a claim, another State may, in respect of damage sustained in its territory by any natural or juridical person, present a claim to a launching State.

3. If neither the State of nationality nor the State in whose territory the damage was sustained has presented a claim or notified its intention of presenting a claim, another State may, in respect of damage sustained by its permanent residents, present a claim to a launching State.

Article IX

A claim for compensation for damage shall be presented to a launching State through diplomatic channels. If a State does not maintain diplomatic relations with the launching State concerned, it may request another State to present its claim to that launching State or otherwise represent its interests under this Convention. It may also present its claim through the Secretary-General of the United Nations, provided the claimant State and the launching State are both Members of the United Nations.

Article X

1. A claim for compensation for damage may be presented to a launching State not later than one year following the date of the occurrence of the damage or the identification of the launching State which is liable.

2. If, however, a State does not know of the occurrence of the damage or has not been able to identify the launching State which is liable, it may present a claim within one year following the date on which it learned of the aforementioned facts; however, this period shall in no event exceed one year following the date on which the State could reasonably be expected to have learned of the facts through the exercise of due diligence.

3. The time-limits specified in paragraphs 1 and 2 of this Article shall apply even if the full extent of the damage may not be known. In this event, however, the claimant State shall be entitled to revise the claim and submit additional documentation after the expiration

Article VIII

1. Un Etat qui subit un dommage ou dont des personnes physiques ou morales subissent un dommage peut présenter à un Etat de lancement une demande en réparation pour ledit dommage.

2. Si l'Etat dont les personnes physiques ou morales possèdent la nationalité n'a pas présenté de demande en réparation, un autre Etat peut, à raison d'un dommage subi sur son territoire par une personne physique ou morale, présenter une demande à un Etat de lancement.

3. Si ni l'Etat dont les personnes physiques ou morales possèdent la nationalité ni l'Etat sur le territoire duquel le dommage a été subi n'ont présenté de demande en réparation ou notifié leur intention de présenter une demande, un autre Etat peut, à raison du dommage subi par ses résidents permanents, présenter une demande à un Etat de lancement.

Article IX

La demande en réparation est présentée à l'Etat de lancement par la voie diplomatique. Tout Etat qui n'entretient pas de relations diplomatiques avec cet Etat de lancement peut prier un Etat tiers de présenter sa demande et de représenter de toute autre manière ses intérêts en vertu de la présente Convention auprès de cet Etat de lancement. Il peut également présenter sa demande par l'intermédiaire du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, à condition que l'Etat demandeur et l'Etat de lancement soient l'un et l'autre Membres de l'Organisation des Nations Unies.

Article X

1. La demande en réparation peut être présentée à l'Etat de lancement dans le délai d'un an à compter de la date à laquelle s'est produit le dommage ou à compter de l'identification de l'Etat de lancement qui est responsable.

2. Si toutefois un Etat n'a pas connaissance du fait que le dommage s'est produit ou n'a pas pu identifier l'Etat de lancement qui est responsable, sa demande est recevable dans l'année qui suit la date à laquelle il prend connaissance des faits susmentionnés; toutefois, le délai ne saurait en aucun cas dépasser une année à compter de la date à laquelle l'Etat, agissant avec toute diligence, pouvait raisonnablement être censé avoir eu connaissance des faits.

3. Les délais précisés aux paragraphes 1 et 2 du présent article s'appliquent même si l'étendue du dommage n'est pas exactement connue. En pareil cas, toutefois, l'Etat demandeur a le droit de réviser sa demande et de présenter des pièces additionnelles au-delà

of such time-limits until one year after the full extent of the damage is known.

Article XI

1. Presentation of a claim to a launching State for compensation for damage under this Convention shall not require the prior exhaustion of any local remedies which may be available to a claimant State or to natural or juridical persons it represents.

2. Nothing in this Convention shall prevent a State, or natural or juridical persons it might represent, from pursuing a claim in the courts or administrative tribunals or agencies of a launching State. A State shall not, however, be entitled to present a claim under this Convention in respect of the same damage for which a claim is being pursued in the courts or administrative tribunals or agencies of a launching State or under another international agreement which is binding on the States concerned.

Article XII

The compensation which the launching State shall be liable to pay for damage under this Convention shall be determined in accordance with the international law and the principles of justice and equity, in order to provide such reparation in respect of the damage as will restore the person, natural or juridical, State or international organisation on whose behalf the claim is presented to the condition which would have existed if the damage had not occurred.

Article XIII

Unless the claimant State and the State from which compensation is due under this Convention agree on another form of compensation, the compensation shall be paid in the currency of the claimant State or, if that State so requests, in the currency of the State from which compensation is due.

Article XIV

If no settlement of a claim is arrived at through diplomatic negotiations as provided for in Article IX, within one year from the date on which the claimant State notifies the launching State that it has submitted the documentation of its claim, the parties concerned shall establish a Claims Commission at the request of either party.

du délai précisé, jusqu'à l'expiration d'un délai d'un an à compter du moment où l'étendue du dommage est exactement connue.

Article XI

1. La présentation d'une demande en réparation à l'Etat de lancement en vertu de la présente Convention n'exige pas l'épuisement préalable des recours internes qui seraient ouverts à l'Etat demandeur ou aux personnes physiques ou morales dont il représente les intérêts.

2. Aucune disposition de la présente Convention n'empêche un Etat ou une personne physique ou morale qu'il peut représenter de former une demande auprès des instances juridictionnelles ou auprès des organes administratifs d'un Etat de lancement. Toutefois, un Etat n'a pas le droit de présenter une demande en vertu de la présente Convention à raison d'un dommage pour lequel une demande est déjà introduite auprès des instances juridictionnelles ou auprès des organes administratifs d'un Etat de lancement, ni en application d'un autre accord international par lequel les Etats intéressés seraient liés.

Article XII

Le montant de la réparation que l'Etat de lancement sera tenu de payer pour le dommage en application de la présente Convention sera déterminé conformément au droit international et aux principes de justice et d'équité, de telle manière que la réparation pour le dommage soit de nature à rétablir la personne, physique ou morale, l'Etat ou l'organisation internationale demandeur dans la situation qui aurait existé si le dommage ne s'était pas produit.

Article XIII

A moins que l'Etat demandeur et l'Etat qui est tenu de réparer en vertu de la présente Convention ne conviennent d'un autre mode de réparation, le montant de la réparation est payé dans la monnaie de l'Etat demandeur ou, à la demande de celui-ci, dans la monnaie de l'Etat qui est tenu de réparer le dommage.

Article XIV

Si, dans un délai d'un an à compter de la date à laquelle l'Etat demandeur a notifié à l'Etat de lancement qu'il a soumis les pièces justificatives de sa demande, une demande en réparation n'est pas réglée par voie de négociations diplomatiques selon l'article IX, les parties intéressées constituent, sur la demande de l'une d'elles, une Commission de règlement des demandes.

Article XV

1. The Claims Commission shall be composed of three members: one appointed by the claimant State, one appointed by the launching State and the third member, the Chairman, to be chosen by both parties jointly. Each party shall make its appointment within two months of the request for the establishment of the Claims Commission.

2. If no agreement is reached on the choice of the Chairman within four months of the request for the establishment of the Commission, either party may request the Secretary-General of the United Nations to appoint the Chairman within a further period of two months.

Article XVI

1. If one of the parties does not make its appointment within the stipulated period, the Chairman shall, at the request of the other party, constitute a single-member Claims Commission.

2. Any vacancy which may arise in the Commission for whatever reason shall be filled by the same procedure adopted for the original appointment.

3. The Commission shall determine its own procedure.

4. The Commission shall determine the place or places where it shall sit and all other administrative matters.

5. Except in the case of decisions and awards by a single-member Commission, all decisions and awards of the Commission shall be by majority vote.

Article XVII

No increase in the membership of the Claims Commission shall take place by reason of two or more claimant States or launching States being joined in any one proceeding before the Commission. The claimant States so joined shall collectively appoint one member of the Commission in the same manner and subject to the same conditions as would be the case for a single claimant State. When two or more launching States are so joined, they shall collectively appoint one member of the Commission in the same way. If the claimant States or the launching States do not make the appointment within the stipulated period, the Chairman shall constitute a single-member Commission.

Article XV

1. La Commission de règlement des demandes se compose de trois membres: un membre désigné par l'Etat demandeur, un membre désigné par l'Etat de lancement et le troisième membre, le Président, choisi d'un commun accord par les deux parties. Chaque partie procède à cette désignation dans un délai de deux mois à compter de la demande de constitution de la Commission de règlement des demandes.

2. Si aucun accord n'intervient sur le choix du Président dans un délai de quatre mois à compter de la demande de constitution de la Commission, l'une ou l'autre des parties peut prier le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies de nommer le Président dans un délai supplémentaire de deux mois.

Article XVI

1. Si l'une des parties ne procède pas, dans le délai prévu, à la désignation qui lui incombe, le Président, sur la demande de l'autre partie, constituera à lui seul la Commission de règlement des demandes.

2. Si, pour une raison quelconque, une vacance survient dans la Commission, il y est pourvu suivant la procédure adoptée pour la désignation initiale.

3. La Commission détermine sa propre procédure.

4. La Commission décide du ou des lieux où elle siège, ainsi que de toutes autres questions administratives.

5. Exception faite des décisions et sentences rendues dans les cas où la Commission n'est composée que d'un seul membre, toutes les décisions et sentences de la Commission sont rendues à la majorité.

Article XVII

La composition de la Commission de règlement des demandes n'est pas élargie du fait que deux ou plusieurs Etats demandeurs ou que deux ou plusieurs Etats de lancement sont parties à une procédure engagée devant elle. Les Etats demandeurs parties à une telle procédure nomment conjointement un membre de la Commission de la même manière et sous les mêmes conditions que s'il n'y avait qu'un seul Etat demandeur. Si deux ou plusieurs Etats de lancement sont parties à une telle procédure, ils nomment conjointement un membre de la Commission, de la même manière. Si les Etats demandeurs ou les Etats de lancement ne procèdent pas, dans les délais prévus, à la désignation qui leur incombe, le Président constituera à lui seul la Commission.

Article XVIII

The Claims Commission shall decide the merits of the claim for compensation and determine the amount of compensation payable, if any.

Article XIX

1. The Claims Commission shall act in accordance with the provisions of Article XII.

2. The decision of the Commission shall be final and binding if the parties have so agreed; otherwise the Commission shall render a final and recommendatory award, which the parties shall consider in good faith. The Commission shall state the reasons for its decision or award.

3. The Commission shall give its decision or award as promptly as possible and no later than one year from the date of its establishment, unless an extension of this period is found necessary by the Commission.

4. The Commission shall make its decision or award public. It shall deliver a certified copy of its decision or award to each of the parties and to the Secretary-General of the United Nations.

Article XX

The expenses in regard to the Claims Commission shall be borne equally by the parties, unless otherwise decided by the Commission.

Article XXI

If the damage caused by a space object presents a large-scale danger to human life or seriously interferes with the living conditions of the population or the functioning of vital centres, the States Parties, and in particular the launching State, shall examine the possibility of rendering appropriate and rapid assistance to the State which has suffered the damage, when it so requests. However, nothing in this Article shall affect the rights or obligations of the States Parties under this Convention.

Article XXII

1. In this Convention, with the exception of Articles XXIV to XXVII, references to States shall be deemed to apply to any international intergovernmental organisation which conducts space activities if the organisation declares its acceptance of the rights and

Article XVIII

La Commission de règlement des demandes décide du bien-fondé de la demande en réparation et fixe, s'il y a lieu, le montant de la réparation à verser.

Article XIX

1. La Commission de règlement des demandes agit en conformité des dispositions de l'article XII.

2. La décision de la Commission a un caractère définitif et obligatoire si les parties en sont convenues ainsi; dans le cas contraire, la Commission rend une sentence définitive valant recommandation, que les parties prennent en considération de bonne foi. La Commission motive sa décision ou sa sentence.

3. La Commission rend sa décision ou sa sentence aussi rapidement que possible et au plus tard dans un délai d'un an à compter de la date à laquelle elle a été constituée, à moins que la Commission ne juge nécessaire de proroger ce délai.

4. La Commission rend publique sa décision ou sa sentence. Elle en fait tenir une copie certifiée conforme à chacune des parties et au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Article XX

Les dépenses relatives à la Commission de règlement des demandes sont réparties également entre les parties, à moins que la Commission n'en décide autrement.

Article XXI

Si le dommage causé par un objet spatial met en danger, à grande échelle, les vies humaines ou compromet sérieusement les conditions de vie de la population ou le fonctionnement des centres vitaux, les Etats parties, et notamment l'Etat de lancement, examineront la possibilité de fournir une assistance appropriée et rapide à l'Etat qui aurait subi le dommage, lorsque ce dernier en formule la demande. Cet article, cependant, est sans préjudice des droits et obligations des Etats parties en vertu de la présente Convention.

Article XXII

1. Dans la présente Convention, à l'exception des articles XXIV à XXVII, les références aux Etats s'appliquent à toute organisation internationale intergouvernementale qui se livre à des activités spatiales, si cette organisation déclare accepter les droits et les obligations

obligations provided for in this Convention and if a majority of the States members of the organisation are States Parties to this Convention and to the Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies.

2. States members of any such organisation which are States Parties to this Convention shall take all appropriate steps to ensure that the organisation makes a declaration in accordance with the preceding paragraph.

3. If an international intergovernmental organisation is liable for damage by virtue of the provisions of this Convention, that organisation and those of its members which are States Parties to this Convention shall be jointly and severally liable; provided, however, that:

(a) any claim for compensation in respect of such damage shall be first presented to the organisation;

(b) only where the organisation has not paid, within a period of six months, any sum agreed or determined to be due as compensation for such damage, the claimant State may invoke the liability of the members which are States Parties to this Convention for the payment of that sum.

4. Any claim, pursuant to the provisions of this Convention, for compensation in respect of damage caused to an organisation which has made a declaration in accordance with paragraph 1 of this Article shall be presented by a State member of the organisation which is a State Party to this Convention.

Article XXIII

1. The provisions of this Convention shall not affect other international agreements in force in so far as relations between the States Parties to such agreements are concerned.

2. No provision of this Convention shall prevent States from concluding international agreements reaffirming, supplementing or extending its provisions.

Article XXIV

1. This Convention shall be open to all States for signature. Any State which does not sign this Convention before its entry into force in accordance with paragraph 3 of this Article may accede to it at any time.

2. This Convention shall be subject to ratification by signatory States. Instruments of ratification and instruments of accession shall

prévus dans la présente Convention et si la majorité des Etats membres de l'organisation sont des Etats parties à la présente Convention et au Traité sur les principes régissant les activités des Etats en matière d'exploration et d'utilisation de l'espace extra-atmosphérique, y compris la Lune et les autres corps célestes.

2. Les Etats membres d'une telle organisation qui sont des Etats parties à la présente Convention prennent toutes les dispositions voulues pour que l'organisation fasse une déclaration en conformité du paragraphe précédent.

3. Si une organisation internationale intergouvernementale est responsable d'un dommage aux termes des dispositions de la présente Convention, cette organisation et ceux de ses membres qui sont des Etats parties à la présente Convention sont solidairement responsables, étant entendu toutefois que:

a) toute demande en réparation pour ce dommage doit être présentée d'abord à l'organisation; et

b) seulement dans le cas où l'organisation n'aurait pas versé dans le délai de six mois la somme convenue ou fixée comme réparation pour le dommage, l'Etat demandeur peut invoquer la responsabilité des membres qui sont des Etats parties à la présente Convention pour le paiement de ladite somme.

4. Toute demande en réparation formulée conformément aux dispositions de la présente Convention pour le dommage causé à une organisation qui a fait une déclaration conformément au paragraphe 1 du présent article doit être présentée par un Etat membre de l'organisation qui est un Etat partie à la présente Convention.

Article XXIII

1. Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux autres accords internationaux en vigueur dans les rapports entre les Etats parties à ces accords.

2. Aucune disposition de la présente Convention ne saurait empêcher les Etats de conclure des accords internationaux confirmant, complétant ou développant ses dispositions.

Article XXIV

1. La présente Convention est ouverte à la signature de tous les Etats. Tout Etat qui n'aura pas signé la présente Convention avant son entrée en vigueur conformément au paragraphe 3 du présent article pourra y adhérer à tout moment.

2. La présente Convention sera soumise à la ratification des Etats signataires. Les instruments de ratification et les instruments d'adhé-

be deposited with the Governments of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Union of Soviet Socialist Republics and the United States of America, which are hereby designated the Depositary Governments.

3. This Convention shall enter into force on the deposit of the fifth instrument of ratification.

4. For States whose instruments of ratification or accession are deposited subsequent to the entry into force of this Convention, it shall enter into force on the date of the deposit of their instruments of ratification or accession.

5. The Depositary Governments shall promptly inform all signatory and acceding States of the date of each signature, the date of deposit of each instrument of ratification of and accession to this Convention, the date of its entry into force and other notices.

6. This Convention shall be registered by the Depositary Governments pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article XXV

Any State Party to this Convention may propose amendments to this Convention. Amendments shall enter into force for each State Party to the Convention accepting the amendments upon their acceptance by a majority of the States Parties to the Convention and thereafter for each remaining State Party on the date of acceptance by it.

Article XXVI

Ten years after the entry into force of this Convention, the question of the review of this Convention shall be included in the provisional agenda of the United Nations General Assembly in order to consider, in the light of past application of the Convention, whether it requires revision. However, at any time after the Convention has been in force for five years, and at the request of one third of the States Parties to the Convention, and with the concurrence of the majority of the States Parties, a conference of the States Parties shall be convened to review this Convention.

Article XXVII

Any State Party to this Convention may give notice of its withdrawal from the Convention one year after its entry into force by

sion seront déposés auprès des Gouvernements du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, des Etats-Unis d'Amérique, et de l'Union des Républiques socialistes soviétiques, qui sont ainsi désignés comme gouvernements dépositaires.

3. La présente Convention entrera en vigueur à la date du dépôt du cinquième instrument de ratification.

4. Pour les Etats dont les instruments de ratification ou d'adhésion seront déposés après l'entrée en vigueur de la présente Convention, celle-ci entrera en vigueur à la date du dépôt de leurs instruments de ratification ou d'adhésion.

5. Les gouvernements dépositaires informeront sans délai tous les Etats qui auront signé la présente Convention ou y auront adhéré de la date de chaque signature, de la date du dépôt de chaque instrument de ratification de la présente Convention ou d'adhésion à la présente Convention, de la date d'entrée en vigueur de la Convention, ainsi que de toute autre communication.

6. La présente Convention sera enregistrée par les gouvernements dépositaires conformément à l'Article 102 de la Charte des Nations Unies.

Article XXV

Tout Etat partie à la présente Convention peut proposer des amendements à la Convention. Les amendements prendront effet à l'égard de chaque Etat partie à la Convention acceptant les amendements dès qu'ils auront été acceptés par la majorité des Etats parties à la Convention et, par la suite, pour chacun des autres Etats parties à la Convention, à la date de son acceptation desdits amendements.

Article XXVI

Dix ans après l'entrée en vigueur de la présente Convention, la question de l'examen de la Convention sera inscrite à l'ordre du jour provisoire de l'Assemblée générale de l'Organisation des Nations Unies, à l'effet d'examiner, à la lumière de l'application de la Convention pendant la période écoulée, si elle appelle une révision. Toutefois, cinq ans après la date d'entrée en vigueur de la Convention, une conférence des Etats parties à la Convention sera convoquée, à la demande d'un tiers des Etats parties à la Convention, et avec l'assentiment de la majorité d'entre eux, afin de réexaminer la présente Convention.

Article XXVII

Tout Etat partie à la présente Convention peut, un an après l'entrée en vigueur de la Convention, communiquer son intention de

written notification to the Depositary Governments. Such withdrawal shall take effect one year from the date of receipt of this notification.

Article XXVIII

This Convention, of which the English, Russian, French, Spanish and Chinese texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the Depositary Governments. Duly certified copies of this Convention shall be transmitted by the Depositary Governments to the Governments of the signatory and acceding States.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, duly authorised thereto, have signed this Convention.

DONE in triplicate, at the cities of London, Moscow and Washington, this twenty-ninth day of March, one thousand nine hundred and seventy-two.

---

cesser d'y être partie par voie de notification écrite adressée aux gouvernements dépositaires. Cette notification prendra effet un an après la date à laquelle elle aura été reçue.

Article XXVIII

La présente Convention, dont les textes anglais, russe, espagnol, français et chinois font également foi, sera déposée dans les archives des gouvernements dépositaires. Des copies dûment certifiées de la présente Convention seront adressées par les gouvernements dépositaires aux gouvernements des Etats qui auront signé la Convention ou qui y auront adhéré.

EN FOI DE QUOI les soussignés, dûment habilités à cet effet, ont signé la présente Convention.

FAIT en trois exemplaires, à Londres, Moscou et Washington, le vingt-neuf mars mil neuf cent soixante-douze.

De Overeenkomst is ondertekend voor de volgende Staten:

	te Londen	te Moskou	te Washington
Algerije	20- 4-1972		
Argentinië	5- 4-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
België	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Botswana			29- 3-1972
Brazilië	13- 7-1972	13- 7-1972	13- 7-1972
Bulgarije	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Boeroendi			29- 3-1972
de Centraalafrikaanse Republiek			27- 4-1972
China (Taiwan) ¹⁾			29- 3-1972
Colombia			29- 3-1972
Costa Rica			29- 3-1972
Cyprus	28- 4-1972	5- 5-1972	12- 5-1972
Dahomey			29- 3-1972
de Duitse Democratische Republiek		29- 3-1972	29- 3-1972
Denemarken	19- 4-1972	19- 4-1972	19- 4-1972

	te Londen	te Moskou	te Washington
de Dominicaanse Republiek			26- 4-1972
Ecuador			25- 4-1972
Egypte	6- 6-1972	19- 5-1972	
de Filippijnen			22- 8-1972
Finland	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Gambia	8- 8-1972	2- 6-1972	2- 6-1972
Ghana		29- 3-1972	31- 3-1972
Griekenland ²⁾			12- 4-1972
Guatemala			29- 3-1972
Haïti			29- 3-1972
Honduras			29- 3-1972
Hongarije	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Ierland	29- 3-1972		29- 3-1972
Iran	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Italië	14- 4-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Jordanië		6- 6-1972	25- 5-1972
Kambodja			29- 3-1972
Koeweit	20- 6-1972	9- 6-1972	7- 6-1972
Korea ³⁾	29- 3-1972		29- 3-1972
Laos	29- 3-1972	31- 3-1972	29- 3-1972
Libanon	29- 3-1972	21- 4-1972	29- 3-1972
Luxemburg	27- 4-1972	10- 5-1972	25- 4-1972
Mali		4- 4-1972	10- 4-1972
Marokko	4- 4-1972	5- 4-1972	29- 3-1972
Mexico	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
de Mongoolse Volks- republiek	29- 3-1972	29- 3-1972	10- 4-1972
Nepal	29- 3-1972	29- 3-1972	19- 6-1972
Nicaragua	11- 4-1972		29- 3-1972
Nieuw-Zeeland	19- 6-1972	22- 6-1972	19- 6-1972
Niger			24- 5-1972
Noorwegen	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
de Oekraïne		29- 3-1972	
Oman	23- 6-1972		
Oostenrijk	30- 5-1972	30- 5-1972	30- 5-1972
Pakistan	6- 7-1972	7- 7-1972	10- 8-1972
Panama	29- 3-1972		
Peru			10- 4-1972
Polen	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Roemenië	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Rwanda		29- 3-1972	29- 3-1972
El Salvador			29- 3-1972
Senegal			14- 4-1972
Sierra Leone		14- 7-1972	17- 7-1972

	te Londen	te Moskou	te Washington
Singapore	19- 7-1972	19- 7-1972	19- 7-1972
de Sowjet-Unie	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Spanje			29- 3-1972
Tanzania			31- 5-1972
Togo			10- 4-1972
Tsjechoslowakije	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Tunesië	6- 4-1972	3- 4-1972	29- 3-1972
Venezuela			29- 3-1972
het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland ¹⁾	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
de Verenigde Staten van Amerika	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Witrusland		29- 3-1972	
IJsland	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972
Zaire		4- 4-1972	29- 3-1972
Zuid-Afrika			29- 3-1972
Zwitserland	29- 3-1972	29- 3-1972	29- 3-1972

¹⁾ China (Taiwan) wordt door het Koninkrijk der Nederlanden niet erkend.

²⁾ Onder de volgende verklaring:

"Greece accepts the decisions of the Committee of Reparations – provided by the Convention – as mandatory only on a reciprocal basis".

³⁾ Onder de volgende verklaring:

"The signing by the Government of the Republic of Korea of the present Convention does not in any way mean or imply the recognition of any territory or regime which has not been recognized by the Government of the Republic of Korea".

⁴⁾ Op 17 april 1972 heeft het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland de volgende verklaring afgelegd: "The Government of the United Kingdom wish to recall their view that if a regime is not recognized as the Government of a State, neither signature nor the deposit of any instrument by it, nor notification of any of those acts, will bring about recognition of that regime by any other State".

C. VERTALING

Overeenkomst inzake de internationale aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door ruimtevoorwerpen

De Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst,

Erkende het gemeenschappelijk belang voor de gehele mensheid het onderzoek en het gebruik van de kosmische ruimte voor vreedzame doeleinden te bevorderen,

In herinnering brengend het Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen,

Overwegende dat, ondanks de voorzorgsmaatregelen, te nemen door de Staten en de internationale intergouvernementele organisaties die zich bezighouden met de lancering van ruimtevoorwerpen, door zodanige voorwerpen mogelijkerwijze schade kan worden veroorzaakt,

Erkendend dat het noodzakelijk is doeltreffende internationale regels en procedures op te stellen betreffende de aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door ruimtevoorwerpen en in het bijzonder de prompte betaling te verzekeren van een volledige en billijke schadevergoeding aan slachtoffers van zodanige schade overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst,

In de overtuiging dat de opstelling van zodanige regels en procedures zal bijdragen tot de versterking van de internationale samenwerking op het gebied van het onderzoek en het gebruik van de kosmische ruimte voor vreedzame doeleinden,

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel I

In deze Overeenkomst wordt onder:

(a) „schade” verstaan: overlijden, lichamelijk letsel of andere aantastingen van de gezondheid; verlies van of schade aan eigendommen van Staten of personen – hetzij natuurlijke personen, hetzij rechtspersonen – of eigendommen van internationale intergouvernementele organisaties;

(b) „lancering”: mede begrepen de poging tot lancering;

(c) „lancerende Staat” verstaan:

(i) een Staat die een ruimtevoorwerp lanceert of doet lanceren;

(ii) een Staat vanaf welks grondgebied of installatie een ruimtevoorwerp wordt gelanceerd;

(d) „ruimtevoorwerp”: mede begrepen de samenstellende delen van een ruimtevoorwerp, alsmede zijn drager of delen daarvan.

Artikel II

De lancerende Staat is absoluut aansprakelijk voor de betaling van vergoeding van schade door zijn ruimtevoorwerp toegebracht op het aardoppervlak of aan luchtvaartuigen tijdens de vlucht.

Artikel III

In geval van schade elders dan op het aardoppervlak aan een ruimtevoorwerp van een lancerende Staat of aan personen of zaken aan boord van een zodanig ruimtevoorwerp toegebracht door een ruimtevoorwerp van een andere lancerende Staat, is laatstgenoemde Staat slechts aansprakelijk indien de schade te wijten is aan zijn schuld of aan de schuld van personen waarvoor hij aansprakelijk is.

Artikel IV

1. In geval van schade elders dan op het aardoppervlak aan een ruimtevoorwerp van een lancerende Staat of aan personen of zaken aan boord van een zodanig ruimtevoorwerp toegebracht door een ruimtevoorwerp van een andere lancerende Staat, en in geval van schade daardoor aan een derde Staat of aan zijn natuurlijke personen of rechtspersonen toegebracht, zijn de eerstgenoemde twee Staten hoofdelijk aansprakelijk jegens de derde Staat binnen de hierna aangegeven grenzen:

(a) indien de schade is toegebracht aan de derde Staat op het aardoppervlak of aan een luchtvaartuig in vlucht, zijn zij absoluut aansprakelijk jegens de derde Staat;

(b) indien de schade is toegebracht aan een ruimtevoorwerp van de derde Staat of aan personen of zaken aan boord van een zodanig ruimtevoorwerp elders dan op het aardoppervlak zijn zij jegens de derde Staat aansprakelijk indien personen voor wie één van beide aansprakelijk is, schuld hebben.

2. In alle gevallen van hoofdelijke aansprakelijkheid als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, wordt de schadevergoeding door de beide eerstgenoemde Staten gedragen naar evenredigheid van hun schuld; indien de mate van de schuld van elk van deze Staten niet kan worden vastgesteld, wordt de schadevergoeding door hen gelijkelijk gedragen. Deze verdeling laat onverlet het recht van de derde Staat om de krachtens deze Overeenkomst verschuldigde schadevergoeding in haar geheel te vorderen van een van de lancerende Staten of van alle lancerende Staten die hoofdelijk aansprakelijk zijn.

Artikel V

1. Indien twee of meer Staten gezamenlijk een ruimtevoorwerp lanceren, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor veroorzaakte schade.

2. Een lancerende Staat die schadevergoeding heeft betaald, heeft een recht van verhaal op de andere deelnemers aan de gezamenlijke lancering. De deelnemers aan een gezamenlijke lancering kunnen

overeenkomsten sluiten betreffende de onderlinge verdeling van de financiële verplichtingen waarvoor zij hoofdelijk aansprakelijk zijn. Zodanige overeenkomsten laten onverlet het recht van een Staat die schade heeft geleden om de krachtens deze Overeenkomst verschuldigde vergoeding in haar geheel te vorderen van een van de lancerende Staten of van alle lancerende Staten die hoofdelijk aansprakelijk zijn.

3. Een Staat vanaf welks grondgebied of installatie een ruimtevoorwerp wordt gelanceerd, wordt beschouwd als deelnemer aan een gezamenlijke lancering.

Artikel VI

1. Onverminderd het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, wordt een lancerende Staat vrijgesteld van zijn absolute aansprakelijkheid indien en voor zover hij aantoont dat de schade geheel of gedeeltelijk is veroorzaakt door grove schuld of door een handelen of nalaten met de bedoeling schade te veroorzaken van de zijde van de eisende Staat of van natuurlijke personen of rechtspersonen die hij vertegenwoordigt.

2. Geen enkele vrijstelling van aansprakelijkheid vindt plaats in gevallen waarin de schade is voortgevloeid uit activiteiten van een lancerende Staat die in strijd zijn met het volkenrecht, waaronder in het bijzonder het Handvest van de Verenigde Naties en het Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen.

Artikel VII

Het in deze Overeenkomst bepaalde is niet van toepassing op schade door een ruimtevoorwerp van een lancerende Staat toegebracht aan:

(a) onderdanen van de lanceerende Staat;

(b) onderdanen van andere Staten gedurende de tijd dat zij medewerken aan het functioneren van dat ruimtevoorwerp vanaf het tijdstip van zijn lancering of te eniger tijd daarna tot aan het tijdstip van landing, of gedurende de tijd dat zij zich krachtens een uitnodiging van de lancerende Staat in de onmiddellijke nabijheid bevinden van de lanceerplaats of de plaats van berging.

Artikel VIII

1. Een Staat die schade lijdt, of welks natuurlijke personen of rechtspersonen schade lijden, kan bij de lancerende Staat een eis tot schadevergoeding indienen.

2. Indien de Staat waarvan de natuurlijke personen of rechtspersonen de nationaliteit bezitten, geen eis tot schadevergoeding heeft ingediend, kan een andere Staat ter zake van op zijn grondgebied door een natuurlijke persoon of rechtspersoon geleden schade bij een lancerende Staat een eis tot schadevergoeding indienen.

3. Indien noch de Staat waarvan de natuurlijke personen of rechtspersonen de nationaliteit bezitten, noch de Staat op welks grondgebied de schade werd geleden, een eis tot schadevergoeding heeft ingediend of heeft kennis gegeven van zijn voornemen zulks te doen, kan een andere Staat ter zake van door zijn ingezetenen geleden schade bij de lancerende Staat een eis tot schadevergoeding indienen.

Artikel IX

Een eis tot schadevergoeding wordt langs diplomatieke weg bij de lancerende Staat ingediend. Indien een Staat geen diplomatieke betrekkingen onderhoudt met de desbetreffende lancerende Staat, kan hij een andere Staat verzoeken zijn eis tot schadevergoeding bij de lancerende Staat in te dienen of op andere wijze zijn belangen krachtens deze Overeenkomst te behartigen. De Staat kan ook zijn eis tot schadevergoeding indienen door tussenkomst van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, mits de eisende Staat en de lancerende Staat beide Lid zijn van de Verenigde Naties.

Artikel X

1. De eis tot schadevergoeding kan bij de lancerende Staat worden ingediend binnen een termijn van een jaar te rekenen van de datum van het ontstaan van de schade of van de identificatie van de aansprakelijke lancerende Staat.

2. Indien echter een Staat onkundig is gebleven van het ontstaan van de schade of niet in staat is geweest de aansprakelijke lancerende Staat te identificeren, kan hij nog een eis tot schadevergoeding indienen gedurende een jaar na de datum waarop hij heeft kennis genomen van bedoelde feiten; deze termijn mag echter in geen geval langer zijn dan een jaar te rekenen van de datum waarop de Staat redelijkerwijze met de feiten bekend had kunnen zijn.

3. De in het eerste en tweede lid van dit artikel aangegeven termijnen zijn eveneens van toepassing indien de omvang van de schade niet nauwkeurig bekend is. In dit geval is echter de eisende Staat gerechtigd na afloop van een zodanige termijn tot uiterlijk één jaar te rekenen van het tijdstip waarop de volle omvang van de schade bekend is, zijn vordering te wijzigen en aanvullende stukken over te leggen.

Artikel XI

1. Het is voor de indiening bij een lancerende Staat van een eis tot schadevergoeding krachtens deze Overeenkomst niet vereist dat alle nationale rechtsmiddelen die ter beschikking staan van de eisende Staat of de natuurlijke personen of rechtspersonen wier belangen hij vertegenwoordigt, reeds zijn uitgeput.

2. Niets in deze Overeenkomst belet een Staat of natuurlijke personen of rechtspersonen die hij vertegenwoordigt, een eis tot schadevergoeding in te dienen bij de rechterlijke of administratieve instanties van een lancerende Staat. Een Staat is echter niet gerechtigd krachtens deze Overeenkomst een eis tot schadevergoeding in te dienen ter zake van schade indien reeds een eis is ingediend bij de rechterlijke of administratieve instanties van een lancerende Staat en evenmin indien zulks reeds is geschied krachtens een andere internationale overeenkomst die beide Staten bindt.

Artikel XII

Het bedrag van de schadevergoeding die de lancerende Staat op grond van deze Overeenkomst dient te betalen, wordt bepaald overeenkomstig het volkenrecht en de beginselen van recht en billijkheid, en wel zodanig dat de eisende persoon – hetzij natuurlijke persoon of rechtspersoon –, de eisende Staat of de eisende internationale organisatie door de schadevergoeding wordt hersteld in de toestand die zou hebben bestaan indien de schade zich niet had voorgedaan.

Artikel XIII

Tenzij de eisende Staat en de Staat die krachtens deze Overeenkomst schadevergoeding is verschuldigd, overeenstemming bereiken over een andere vorm van schadevergoeding, wordt de schadevergoeding betaald in de munt van de eisende Staat of, indien deze Staat zulks eist, in de munt van de Staat die schadevergoeding is verschuldigd.

Artikel XIV

Indien niet binnen een jaar te rekenen van de datum waarop de eisende Staat aan de lancerende Staat heeft medegedeeld de bewijsstukken voor zijn eis tot schadevergoeding te hebben overgelegd, een schikking is bereikt via diplomatieke onderhandelingen als voorzien in artikel IX, stellen de betrokken partijen op verzoek van een van beide een Schaderegelingscommissie in.

Artikel XV

1. De Schaderegelingscommissie is samengesteld uit drie leden: een lid benoemd door de eisende Staat, een lid benoemd door de

lancerende Staat en het derde lid, de Voorzitter, te benoemen door beide partijen gezamenlijk. Elke partij doet zijn benoeming binnen twee maanden na het verzoek tot instelling van de Schaderegelingscommissie.

2. Indien niet binnen vier maanden na ontvangst van het verzoek tot instelling van de Commissie overeenstemming is bereikt over de keuze van de Voorzitter, kan elk der partijen de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties verzoeken binnen een volgende termijn van twee maanden de Voorzitter te benoemen.

Artikel XVI

1. Indien een van de partijen haar benoeming niet binnen de aangegeven termijn doet, bestaat de Schaderegelingscommissie, op verzoek van de andere partij, alleen uit de Voorzitter.

2. Een vacature die om welke reden dan ook binnen de Commissie is ontstaan, wordt vervuld volgens dezelfde procedure als die welke is gevolgd bij de oorspronkelijke benoeming.

3. De Commissie stelt zelf haar werkwijze vast.

4. De Commissie bepaalt de plaats of de plaatsen waar zij zitting zal houden en beslist over alle andere administratieve zaken.

5. Behalve in geval van beslissingen en uitspraken door een uit een enkel lid bestaande Commissie, komen alle beslissingen en uitspraken van de Commissie tot stand bij meerderheid van stemmen.

Artikel XVII

Het aantal leden van de Schaderegelingscommissie wordt niet uitgebreid wegens het feit dat twee of meer eisende Staten of twee of meer lancerende Staten betrokken zijn bij een voor de Commissie aanhangig gemaakte procedure. De eisende Staten die aldus gezamenlijk optreden, benoemen te zamen een lid van de Commissie op dezelfde wijze en op dezelfde voorwaarden als in het geval van een enkele eisende Staat. Indien twee of meer lancerende Staten aldus gezamenlijk optreden, benoemen zij te zamen en op dezelfde wijze een lid van de Commissie. Indien de eisende Staten of de lancerende Staten hun benoeming niet doen binnen de aangegeven periode zal de Commissie alleen uit de Voorzitter bestaan.

Artikel XVIII

De Schaderegelingscommissie beoordeelt of de eis tot schadevergoeding gegrond is en bepaalt, indien daartoe termen aanwezig zijn, het te betalen bedrag.

Artikel XIX

1. De Schaderegelingscommissie handelt in overeenstemming met het bepaalde in artikel XII.

2. De beslissing van de Commissie is definitief en bindend indien de partijen zulks zijn overeengekomen; indien dit niet het geval is, heeft de definitieve uitspraak van de Commissie de kracht van een aanbeveling die de partijen te goeder trouw in overweging zullen nemen. De Commissie motiveert haar beslissing of uitspraak.

3. De Commissie geeft haar beslissing of uitspraak zo snel mogelijk, en wel uiterlijk een jaar na de datum van haar instelling, tenzij de Commissie het noodzakelijk acht deze termijn te verlengen.

4. De Commissie maakt haar besluit of uitspraak openbaar. Zij doet een gewaarmerkt afschrift van haar besluit of uitspraak toekomen aan elk der partijen en aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties.

Artikel XX

De uitgaven in verband met de Schaderegelingscommissie worden gelijkelijk door de partijen gedragen, tenzij de Commissie anders beslist.

Artikel XXI

Indien de door een ruimtevoorwerp veroorzaakte schade levensgevaar op vrij grote schaal oplevert of ernstig ingrijpt in de levensomstandigheden van de bevolking of het functioneren van vitale centra, onderzoeken de Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst en in het bijzonder de lancerende Staat, de mogelijkheid aan de Staat die de schade heeft geleden, op een daartoe strekkend verzoek zijnerzijds, passende en snelle hulp te bieden. Dit artikel laat echter de rechten of verplichtingen krachtens deze Overeenkomst van Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst onverlet.

Artikel XXII

Met uitzondering van de verwijzingen die voorkomen in de artikelen XXIV tot en met XXVII, worden alle verwijzingen naar Staten in deze Overeenkomst geacht eveneens van toepassing te zijn op een internationale intergouvernementele organisatie die zich op het gebied van de ruimtevaart beweegt, indien zij verklaart de rechten en verplichtingen waarin deze Overeenkomst voorziet, te aanvaarden, en indien de meerderheid van de Lid-Staten van die organisatie Partij is bij deze Overeenkomst en bij het Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van de Staten zijn onderworpen bij het onder-

zoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen.

2. De Lid-Staten van een zodanige organisatie die Partij zijn bij deze Overeenkomst, zullen alle passende maatregelen nemen ten einde te verzekeren dat de organisatie een verklaring aflegt overeenkomstig het voorgaande lid.

3. Indien een internationale intergouvernementele organisatie krachtens het in deze Overeenkomst bepaalde aansprakelijk is voor schade, zijn deze organisatie en haar leden die Partij zijn bij deze Overeenkomst hoofdelijk aansprakelijk, met dien verstande echter dat:

(a) een eis tot vergoeding van zodanige schade eerst bij de organisatie moet worden ingediend; en

(b) de eisende Staat de Lid-Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst slechts aansprakelijk kan stellen voor de betaling van het bedrag dat is overeengekomen of vastgesteld als schadevergoeding indien de organisatie dit bedrag niet binnen een termijn van zes maanden heeft betaald.

4. Elke eis krachtens het in deze Overeenkomst bepaalde tot vergoeding van schade toegebracht aan een organisatie die een verklaring heeft afgelegd overeenkomstig het eerste lid van dit artikel, dient te worden ingediend door een Lid-Staat van de organisatie die Partij is bij deze Overeenkomst.

Artikel XXIII

1. Het in deze Overeenkomst bepaalde laat andere van kracht zijnde internationale overeenkomsten onverlet voor zover deze de betrekkingen betreffen tussen de Staten die Partij zijn bij zodanige overeenkomsten.

2. Geen bepaling in deze Overeenkomst belet de Staten internationale overeenkomsten te sluiten waarin de bepalingen van deze Overeenkomst worden bevestigd, aangevuld en uitgebreid.

Artikel XXIV

1. Deze Overeenkomst staat open voor ondertekening door alle Staten. Iedere Staat die deze Overeenkomst niet heeft ondertekend voor haar inwerkingtreding overeenkomstig het bepaalde in het derde lid van dit artikel, kan te allen tijde tot deze Overeenkomst toetreden.

2. Deze Overeenkomst dient door de ondertekenende Staten te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging en de akten van

toetreding worden nedergelegd bij de Regering van de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken, de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland en de Regering van de Verenigde Staten van Amerika, die hierbij worden aange-
wezen als depotregeringen.

3. Deze Overeenkomst treedt in werking na de nederlegging van de vijfde akte van bekrachtiging.

4. Voor Staten welke akte van bekrachtiging of toetreding wordt nedergelegd na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst treedt zij in werking op de datum van nederlegging van hun akte van bekrachtiging of toetreding.

5. De depotregeringen doen terstond alle ondertekenende en toetredende Staten mededeling van de datum van iedere ondertekening, de datum van nederlegging van iedere akte van bekrachtiging van of toetreding tot deze Overeenkomst, de datum van de inwerkingtreding ervan, alsmede van andere kennisgevingen.

6. Deze Overeenkomst wordt door de depotregeringen geregistreerd ingevolge het bepaalde in artikel 102 van het Handvest van de Verenigde Naties.

Artikel XXV

Iedere Staat die Partij is bij deze Overeenkomst kan voorstellen doen tot wijziging van de Overeenkomst. Wijzigingen treden voor iedere Staat die Partij is bij deze Overeenkomst en die deze aanvaardt in werking na hun aanvaarding door een meerderheid van de Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst, en vervolgens voor iedere overige Staat die Partij is bij deze Overeenkomst, op de datum waarop hij deze aanvaardt.

Artikel XXVI

Tien jaar na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst wordt het vraagstuk van de mogelijke herziening van deze Overeenkomst opgenomen op de voorlopige agenda van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, ten einde in het licht van de toepassing van deze Overeenkomst gedurende de afgelopen periode na te gaan of herziening is vereist. Nadat deze Overeenkomst vijf jaar van kracht is geweest, zal een conferentie van de Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst worden bijeengeroepen ten einde deze Overeenkomst zo nodig te wijzigen, indien een derde van de Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst zulks verzoekt en de meerderheid van de Staten die Partij zijn bij deze Overeenkomst daarmede instemt.

Artikel XXVII

Iedere Staat die Partij is bij deze Overeenkomst kan een jaar na de inwerkingtreding ervan door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de depotregeringen mededeling doen van zijn opzegging van deze Overeenkomst. Een zodanige opzegging wordt van kracht een jaar na de datum van ontvangst van deze kennisgeving.

Artikel XXVIII

Deze Overeenkomst waarvan de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt in het archief van elk der depotregeringen nedergelegd. Behoorlijk gewaarmerkte afschriften van deze Overeenkomst worden door de depotregeringen aan de ondertekenende en toetredende Staten toegezonden.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN in drie exemplaren te Londen, Moskou en Washington, de negentwintigste maart negentienhonderd tweeënzeventig.

(Voor de ondertekeningen zie blz. 21 e.v. van dit Tractatenblad.)

D. PARLEMENT

De Overeenkomst behoeft ingevolge artikel 64 juncto artikel 60, tweede lid, der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal, voordat tot toetreding kan worden overgegaan.

E. BEKRACHTIGING

In overeenstemming met artikel XXIV, tweede lid, van de Overeenkomst hebben de volgende Staten een akte van bekrachtiging nedergelegd:

	te Londen	te Moskou	te Washington
België	13- 8-1976	13- 8-1976	13- 8-1976
Botswana			11- 3-1974
Brazilië	9- 3-1973	9- 3-1973	9- 3-1973
Bulgarije	16- 5-1972	14- 5-1973	14- 6-1972
China (Taiwan) ¹⁾			9- 2-1973
Cyprus	15- 5-1973	23- 5-1973	23- 5-1973
Dahomey			25- 4-1975
Denemarken ²⁾	1- 4-1977	1- 4-1977	1- 4-1977
de Duitse Democratische Republiek		30- 8-1972	
de Dominicaanse Republiek			23- 2-1973
Ecuador			17- 8-1972
Finland	1- 2-1977	1- 2-1977	1- 2-1977
Griekenland	4- 5-1977	17- 5-1977	27- 4-1977
Hongarije	27-12-1972	27-12-1972	27-12-1972
Ierland ³⁾	29- 6-1972		29- 6-1972
Iran	21- 2-1974	22- 2-1974	13- 2-1974
Koeweit ⁴⁾	30-10-1972	23-11-1972	15-11-1972
Laos	25- 4-1973	20- 3-1973	22- 3-1973
Mali			9- 6-1972
Mexico	8- 4-1974	8- 4-1974	8- 4-1974
de Mongoolse Volks- republiek	14- 9-1972	20-10-1972	5- 9-1972
Nieuw-Zeeland ⁵⁾	30-10-1974	30-10-1974	30-10-1974
Niger			1- 9-1972
de Oekraïne		16-10-1973	
Pakistan	10- 4-1973	29- 5-1973	4- 4-1973
Panama			5- 6-1974
Polen	25- 1-1973	25- 1-1973	25- 1-1973
Senegal			26- 3-1975
Singapore	19- 8-1975	19- 8-1975	19- 8-1975
de Sowjet-Unie	9-10-1973	9-10-1973	9-10-1973
Togo			26- 4-1976

	te Londen	te Moskou	te Washington
Tsjechoslowakije	9- 9-1976	8- 9-1976	8- 9-1976
Tunesië	6- 6-1973	30- 5-1973	18- 5-1973
het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland	9-10-1973	9-10-1973	9-10-1973
de Verenigde Staten van Amerika	9-10-1973	9-10-1973	9-10-1973
Venezuela		1- 8-1978	1- 8-1978
Witrusland		27-12-1973	
Zwitserland	22- 1-1974	22- 1-1974	22- 1-1974

¹⁾ China (Taiwan) wordt door het Koninkrijk der Nederlanden niet erkend.

²⁾ Onder de volgende verklaring:

“... that Denmark will recognize as binding, in relation to any other State accepting the same obligation, the decision of a Claims Commission concerning any dispute to which Denmark may become a party under the terms of the Convention...”.

³⁾ Onder de volgende verklaring:

“The Government of Ireland hereby declare that Ireland will recognize as binding, in relation to any other State accepting the same obligation, the decision of a Claims Commission concerning any dispute to which Ireland may become a party under the Convention...”.

⁴⁾ Onder de volgende verklaring:

“In ratifying the Convention on International Liability for Damage caused by Space Objects, 1972, the Government of the State of Kuwait takes the view that its ratification of the said Convention does not in any way imply its recognition of Israël, nor does it oblige it to apply the provisions of the aforementioned Convention in respect of the said country.”

⁵⁾ Onder de verklaring dat de Regering van Nieuw-Zeeland “will accept as binding decisions of any Claims Commission established in accordance with Article XIV of the Convention”.

F. TOETREDING

In overeenstemming met artikel XXIV, tweede lid, van de Overeenkomst hebben de volgende Staten een akte van toetreding nedergelegd:

	te Londen	te Moskou	te Washington
Australië	20- 1-1975	20- 1-1975	20- 1-1975
de Bondsrepubliek Duitsland ¹⁾	18-12-1975		18-12-1975
Canada ²⁾	20- 2-1975	20- 2-1975	20- 2-1975
Chili			1-12-1976

	te Londen	te Moskou	te Washington
Fidji	4- 5-1973	14- 5-1973	4- 4-1973
Frankrijk	31-12-1975	31-12-1975	31-12-1975
Irak ³⁾		4-10-1972	
Israël	23- 6-1977	4- 6-1977	21- 6-1977
Joegoslavië	20-10-1975	20-10-1975	20-10-1975
Kenia			25- 9-1975
Malta	13- 1-1978		
Qatar	11- 1-1974		
Saoedi-Arabië			17-12-1976
Seychellen	5- 1-1978		
Sri Lanka	3- 5-1973	9- 4-1973	9- 4-1973
Uruguay			7- 1-1977
Zambia	28- 8-1973	21- 8-1973	20- 8-1973
Zweden ⁴⁾	15- 6-1976	15- 6-1976	15- 6-1976

1) Onder de volgende verklaring:

“that the said Convention shall also apply to Berlin (West) with effect from the date on which it enters into force for the Federal Republic of Germany”.

De Sowjet-Unie heeft hiertegen de volgende verklaring afgelegd:

„Overeenkomstig het Vierlanden Verdrag van 3 september 1971, heeft de Bondsrepubliek, zoals bekend, niet het recht internationale overeenkomsten, die betrekking hebben op problemen rond de status en veiligheid, uit te breiden over de westelijke sectoren van Berlijn.

De Conventie inzake de internationale aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door voorwerpen uit de kosmische ruimte heeft juist op dit soort overeenkomsten betrekking. Daarom heeft de verklaring van de Bondsrepubliek inzake de uitbreiding van genoemde Conventie over de westelijke sectoren van Berlijn geen rechtsgrond.

Ervan uitgaande dat, overeenkomstig het Vierlanden Verdrag, de regeringen van Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten hun rechten en verantwoordelijkheid behouden met betrekking tot de behartiging van de buitenlandse belangen van de westelijke sectoren van Berlijn en de permanente bewoners daarvan, inclusief de rechten en verantwoordelijkheid met betrekking tot de problemen rond veiligheid en status, zowel in internationale organisaties als in betrekkingen met andere landen, zal de Sowjet-Unie zich voor alle problemen, die kunnen rijzen rond de toepassing en uitvoering van de Conventie in de westelijke sectoren van Berlijn, richten tot de regeringen van Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten.”
(Vertaling)

2) Onder de volgende verklaring:

“The Government of Canada hereby declares that it will recognize as binding, in relation to any other State accepting the same obligation, the decision of a Claims Commission concerning any dispute to which Canada may become a party under the terms of the Convention.”

3) Onder de verklaring dat “Accession however, by the Republic of Iraq to the Convention mentioned shall in no way signify recognition of Israël or be conducive to entry into any relations with it.”.

4) Onder de volgende verklaring:

"that Sweden will recognize as binding, in relation to any other State accepting the same obligation, the decision of a Claims Commission concerning any dispute to which Sweden may become a party under the terms of the Convention. . . .".

In overeenstemming met artikel XXII, eerste lid, heeft het Europees Ruimte Agentschap op 23 september 1976 te Londen en Moskou verklaard de rechten en verplichtingen voorzien in deze Overeenkomst te aanvaarden.

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van de Overeenkomst zijn ingevolge artikel XXIV, derde lid, op 1 september 1972 in werking getreden voor de Staten die haar op die datum hebben bekrachtigd.

Voor de Staten die de Overeenkomst nadien bekrachtigen of daartoe toetreden, treden haar bepalingen ingevolge artikel XXIV, vierde lid, in werking op de datum van nederlegging van de desbetreffende akte van bekrachtiging of toetreding.

J. GEGEVENS

De onderhavige Overeenkomst is tot stand gekomen onder auspiciën der Verenigde Naties. Zij werd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties tijdens haar Zesentwintigste Zitting aanvaard zoals vervat in de bijlage bij Resolutie 2777 (XXVI) van 29 november 1971.

De Engelse tekst van deze Resolutie luidt als volgt:

2777 (XXVI). Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects

The General Assembly,

Reaffirming the importance of international co-operation in the field of the exploration and peaceful uses of outer space, including the Moon and other celestial bodies, and of promoting the law in this new field of human endeavour,

Desiring that the rights and obligations pertaining to liability for damage as laid down in the Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies should be elaborated in a separate international instrument,

Recalling its resolutions 1963 (XVIII) of 13 December 1963, 2130 (XX) of 21 December 1965, 2222 (XXI) of 19 December 1966,

2345 (XXII) of 19 December 1967, 2453 B (XXIII) of 20 December 1968, 2601 B (XXIV) of 16 December 1969 and 2733 B (XXV) of 16 December 1970 concerning the elaboration of an agreement on the liability for damage caused by the launching of objects into outer space,

Recalling also that in resolution 2733 B (XXV) it urged the Committee on the Peaceful Uses of Outer Space to reach early agreement on a draft convention on liability, to be submitted to the General Assembly at its twenty-sixth session, embodying the principles of a full measure of compensation to victims and effective procedures which would lead to prompt and equitable settlement of claims,

Having considered the report of the Committee on Peaceful Uses of Outer Space,

Taking note with appreciation of the work accomplished by the Committee on the Peaceful Uses of Outer Space, and in particular that of its Legal Sub-Committee,

1. Commends the Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects, the text of which is annexed to the present resolution;

2. Requests the depositary governments to open the Convention for signature and ratification at the earliest possible date;

3. Notes that any State may, on becoming party to the Convention, declare that it will recognize as binding, in relation to any other State accepting the same obligation, the decision of the Claims Commission concerning any dispute to which it may become a party;

4. Expresses its hope for the widest possible adherence to this Convention.

Van het op 27 januari 1967 te Londen, Moskou en Washington tot stand gekomen en in de preambule tot de onderhavige Overeenkomst genoemde Verdrag inzake de beginselen waaraan de activiteiten van Staten zijn onderworpen bij het onderzoek en gebruik van de kosmische ruimte, met inbegrip van de maan en andere hemellichamen, zijn tekst en vertaling geplaatst in *Trb.* 1967, 31; zie ook *Trb.* 1969, 203.

Van het op 26 juni 1945 te San Francisco tot stand gekomen en in artikel VI, tweede lid, van de onderhavige Overeenkomst genoemde Handvest van de Verenigde Naties zijn tekst en vertaling geplaatst in *Stb.* F 321; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1979, 37.

Het Europees Ruimte Agentschap, welke Organisatie de rechten en verplichtingen voorzien in de onderhavige Overeenkomst heeft aanvaard, is opgericht bij een op 30 mei 1975 te Parijs voor ondertekening opengesteld Verdrag waarvan de tekst is geplaatst in *Trb.* 1975, 123.

Uitgegeven de veertiende maart 1979.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. VAN DER KLAUW